

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การศึกษาวิเคราะห์คำเวหนาน

ผู้เขียน

นายไสว คำมุล

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาและวรรณกรรมล้านนา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของคำเวหนานในฐานะที่เป็นวรรณกรรมประกอบพิธีกรรม และศึกษาวิเคราะห์การใช้คำเวหนานในบริบททางสังคม โดยรวบรวมข้อมูลจากต้นฉบับลายลักษณ์และแถบบันทึกเสียง รวมถึงการสัมภาษณ์วิทยากรและผู้ประกอบพิธีในท้องถิ่น ตลอดจนการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์จริงในเขตพื้นที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ องค์ประกอบของพิธีกรรม องค์ประกอบทางด้านวรรณกรรม และบริบททางสังคม โดยในแต่ละส่วนสรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบของพิธีกรรมการเวหนาน พบว่าการกล่าวคำเวหนานหมายถึงกล่าวคำถวายทานแบบยาวที่มีลักษณะเฉพาะของล้านนา มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อกล่าวรายงานการถวายทานสิ่งของให้แก่พระพุทธศาสนาอย่างละเอียดให้ผู้มาร่วมงานได้ทราบ โดยมี “ปุจารย์” เป็นผู้ประกอบพิธี

องค์ประกอบทางด้านวรรณกรรมพบว่าต้นฉบับที่ใช้บันทึก มี ๓ ประเภท ได้แก่ พับสาหนังสือ และสมุดบันทึก มีรูปแบบคำประพันธ์เป็นร้อย เนื้อหาประกอบด้วย บทสมมาคร้วทาน บทอัญเชิญเทวดา ขอกุณพระรัตนตรัย โอกาสในการถวายทาน เจ้าศรัทธา สิ่งของถวายทาน ระบุถึงความตั้งใจว่าต้องการถวายให้แก่พระรัตนตรัยพร้อมกับอาราธนาให้พระรัตนตรัยมารับเอาสิ่งของถวายทาน คำปรารธนา อุทิศส่วนบุญส่วนกุศล และคำกล่าวถวายเป็นภาษาบาลี โดยโครงสร้างหลักมีอยู่ ๕ ส่วน ได้แก่ สมมาคร้วทาน อัญเชิญเทวดา ขอกุณพระรัตนตรัย เจ้าศรัทธา และการกล่าวถวายทานเป็นภาษาบาลี

การกล่าวคำเวหนานในบริบททางสังคมนั้น การประกอบพิธีจะปรับให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาส โดยผู้กล่าวสามารถตัดทอนเนื้อหาบางตอนได้ ส่วนบทบาทหน้าที่ของคำเวหนาน คือ เป็นการกล่าวรายงานเกี่ยวกับรายละเอียดในการถวายทานครั้งนั้น เป็นการสถาปนาความศักดิ์สิทธิ์ให้กับพิธีกรรม และเป็นช่องทางในการสอดแทรกความรู้ให้กับผู้ฟัง

Thesis Title   An Analytical Study of “Kham Wentarn”
Author   Mr. Sawai Khammoon
Degree   Master of Arts (Lanna Language and Literature)
Thesis Advisor   Associate Professor Songsak Prangwatanakun

Abstract

The research studies elements of “Kham Wentarn” as ritual literature and usage of Kham Wentarn in social context. The data used here are collected from manuscripts, cassette tapes, and interviews with informants and local ritualists as well as participating in observation of the actual rites in Mae Taeng District, Chiang Mai Province.

The study comprises 3 parts: composition of the ritual practice, literary elements and Kham Wentarn in social context.

In the ritual practice, Kham Wentarn means the Lanna long incantation spoken in offering alms to the temples. Its purpose is to report to the Buddhist community in details the list of sacrifices being offered. In such a rite, “Pujarn” performs as a ritualist.

As for literary elements, records of Kham Wentarn are found in 3 formats: Lanna folded book, book form and notebook recording. It is written in “Rai” convention. The content of Kham Wentarn is structured into 5 parts: Sommakhruatarn (pardon words that purify the offerings), invocation of gods, praising the Triple Gem (the Buddha, Dharma and Sangha), announcing the donors and offering incantation in Pali.

Kham Wentarn in social context can be adjusted to suit the time duration and an occasion of each ritual practice. It serves 3 functions: giving detailed account of an occasion and the offerings, sanctifying the rite, and passing on knowledge to participants.